

Známka Tierra del Fuego (1891)

Tierra del Fuego (Ohňová Země) se nachází doslova na samém konci naší země. Je to velký ostrov v samém jižním cípu jižní Ameriky, oddělený od pevniny Magellanovým průlivem. Tady kupodivu již v roce 1890 začala operativně fungovat prazvláštní lokální pošta.

Známku *Tierra del Fuego* najdeme jen zřídka ve sbírkách starých sběratelů - klasiků, nebo v německém katalogu Michel - Jižní Amerika. Známká je velmi vzácná a z tohoto pohledu bývá pak často zařazena do internetových aukcí. Již zde mějme na paměti: Pokud vlastníme jednu jedinou známku TIERRA DEL FUEGO, vlastníme již kompletní sbírku jedné známkové země!

Jedná se o skutečnou a používanou lokální známku z dob „lovců medvědů“ a horečného hledání zlata. Známká názorně připomíná nedostatek národní konsolidace na území Argentiny na konci 19. století, zde v odlehlém koutu země, jakým bylo tehdy území Ohňové Země. Vpravo vyobrazená známka byla vydána v roce 1891 rumunským důlním inženýrem Juliem Popperem. Lokální známky sloužily v složité době k pokrytí nákladů poštovního z míst rozptýlených těžebních táborů na území Tierra del Fuego do nejbližších míst Argentiny nebo do chilského poštovního systému v Sandy Point (Punta Arenas) či do Ushuaii při Beagle kanálu. Je však známo, že Popperovy místní známky nebyly uznávány argentinskou poštovní správou tam, kde pošta z Popperových těžebních táborů přecházela do státních poštovních systémů. Na tehdejší dobu byla lokální známka sama o sobě velmi dobře graficky navržena, zvláště dobovým vyobrazením důlních nástrojů. Za grafický návrh musel Popper jistě dobře zaplatit. Známká je přitažlivá již označením „TIERRA DEL FUEGO“.

Julius Popper se narodil 1857 v Bukurešti a zemřel za podivných okolností 6. 6. 1893

Julius Popper byl známý dobrodruh a studovaný inženýr, který pocházel z Rumunska. Jeho otec byl profesorem a ředitelem školy, ale působil také jako úspěšný obchodník se starožitnostmi, který zapůsobil již na malého Julia vyprávěním a svými napínavými příběhy o vzdálených zemích a jejich velkém přírodním bohatství.

100. výročí narození velkého dobrodruha Ing. Julia Poppera připomnělo rodné Rumunsko v roce 1986 na sérii antarktických objevitelů. Uprostřed známky 50 Bani se nachází nejen portrét dobrodruha, ale také jeho zdařilá lokální známka. Tuto historicky významnou skutečnost však většina sběratelů vůbec netuší.

Mladý Popper opustil brzy svou rodnou Bukurešť a rozhodl se odjet do Paříže, kde studoval fakultu stavebnictví a strojírenství. Po ukončení studií se záhy projevila jeho velká nezadržitelná touha dobrodružně cestovat celým širokým, dalekým a vzdáleným světem. Navštívil takto postupně Turecko, Egypt, Indii, Čínu a Japonsko. Dále se ještě stačil také podívat na Kubu do Mexika a Brazílie. Započala velká dobrodružná doba. Nezapomeňme tady připomenout, že v těchto časech zasáhla téměř celý svět - „zlatá horečka“. Poslední a konečnou cestou Julia Poppera byla pak daleká, neznámá a neprobádaná jihoamerická Argentina a velký přilehlý ostrov Ohňová Země.

Kousek historie. Důležitým mezníkem v dějinách jižní Ameriky se stal rok 1881, kdy byla podepsána důležitá dohoda mezi Argentinou a Chile o uspořádání a rozdělení hranic v Ohňové Zemi mezi oba sousedící státy. Z důvodů upřesnění hranic bylo třeba provést základní topografické a zeměměřičské práce. A zde začíná i vlastní Popperův příběh.

Julius Popper připlul koncem roku 1886 společně s několika muži do otevřené zátoky na opuštěné místo na ostrově Tierra del Fuego, které bylo v té době zcela neprozkoumané. Na popud argentinské vlády zde měl Popper provádět topografická měření a mapování Velkého ostrova. Tento ostrov byl předtím hraničně rozpuhlen poledníkovým směrem mezi Argentinou a Chile. Ovšem skutečnou hranici doposud nikdo řádně neznal a neprozkoumal. Této situace dovedl poté stávající dobrodruh náležitě využít. Při dokončování všech složitých topografických prací putovala pochopitelně Popperova skupina napříč celým ostrovem. Zde poprvé upoutala Popperův profesionální zájem nově objevovaná ložiska zlata. Na severovýchodě ostrova dosáhli pak muži jedné hledané zátoky, pojmenované San Sebastian, a zde již začala Popperova šance, neboť objevil výnosná zlatonosná ložiska černého písku, přinášejícího bohaté mořské naplaveniny a spolu s nimi také zlato.

Popper pokračoval v prozkoumávání okolí zálivu San Sebastian až zjistil, že se jedná o velice příznivé místo k založení zlatokopeckého tábora, ten pak pojmenoval *El Páramo*. Brzy po něm dorazily jeho další přivolané posily. Byla založena Popperova těžební společnost „LAVADEROS DE ORO DEL SUD“ (*Zlatá Podkova Jihu*), která tady těžila zlato ve velkém množství. Do jednoho roku po přistání vytěžili Popperovi muži v zátocce *Budoucnosti* impozantních 154 liber ryzího zlata. S nově nabytým bohatstvím a neochvějným postavením mohl již Julius Popper uskutečnit své nekonečné sny o vlastní všemohoucnosti a také začít realizovat svůj další neskutečný životní sen.

Julius Popper se tímto stal skutečným králem Ohňové Země, neboť postupně ovládl rozsáhlou oblast počínaje mysem Espírito až k mysu Peñas. V letech 1889–1991 ještě více rozšířil úspěšnou těžbu zlata. Jen ve svém klaimu El Páramo vytěžil za necelé dva roky skoro půl tuny zlatého písku. A byl na to náležitě pyšný, neboť se cítil nadále pánem celé této državy. Z tohoto důvodu si nechal razit vlastní zlaté mince. Jednu menší - jedno-gramovou ale též větší pětigramovou, obě z ryzího zlata. Na obou mincích bylo vyraženo jeho jméno a váha mince, na líci mince se nacházel nápis LAVADEROS DE ORO DEL SUD (*Zlatá Podkova Jihu*), na rubu mince byl název území TIERRA DEL FUEGO a letopočet 1889. V této úspěšně zlatonosné době vznikla pak rovněž jeho vlastní (lokální) poštovní známka.

Julius Popper vlastnil mimo jiné i vlastní flotilu lodí. Patřily do ní velké lodě *Toro*, *Maria López* i některé menší. Jeho flotila neúměrně rostla spolu s jeho nabývajícím bohatstvím.

Popper pak navrhnul vládě Argentiny i jeden velkolepý podnik, jehož cílem mělo být mimo jiné prozkoumání i oblasti argentinské Antarktidy. „Zlatý král“ se sám nabídl, že pro tuto náročnou a nebezpečnou výpravu vypraví a bude financovat svůj nachystaný parník *Exporador*. K uskutečnění této velkolepé výpravy však již bohužel nedošlo.

Centrem Popperovy državy bylo vždy okolí zálivu San Sebastian, kde bylo zjištěno nejbohatší naleziště zlata. Moře zde vyvrhovalo zlato spolu s pískem a po každém silném vlnobití či bouři nastávala skutečně opravdová zlatá sklizeň. Vlastní rýžoviště bylo pojmenováno El Páramo (*Pustina*), a tady také Popper zbudoval hlavní tábor, sklad a svou poštu pro spojení s okolním světem.

Tyto a podobně zajímavé sestavy známek TIERRA DEL FUEGO byly také již někdy v minulosti výhodně nabízeny na internetových aukcích.

Pro potřebu tábora a rýžoviště nechal Popper zhotovit a vytisknout i vlastní známku, viz obr. Na tehdejší dobu (rok 1891) byla známka graficky velmi zdařilá. Byla zhotovena podle návrhu evropského malíře Rudolfa Soucopa a vytištěna litografickou tiskárnou H. Juan Kidd & Company v Buenos Aires.

Na známce jsou graficky vyobrazeny známé symboly zlatokopů: Kladivo zkřížené s krumpáčem, uprostřed je rýžovací miska a v jejím středu pak zakryté písmeno P (Popper). Znáмка je ovinuta ozdobnou mašlí s nápisem TIERRA DEL FUEGO (Ohňová Země), v levém horním rohu je pěticípá hvězda, v pravém dolním rohu se nachází dobře stylizovaná obálka dopisu. Ve všech čtyřech rozích známky je pak nastavena vlastní hodnota známky 10 (centavos) a též slova DIEZ CENTAVOS ORO LOCAL (*Deset centů ve zlatě - místní pošta*). Lokální známka však nenese označení státu, a my již také víme, že *Ohňová Země* nebyl a není žádný stát, ale pouze a jen souostroví v argentinské provincii Patagonie. Lokální známka má běžné řádkové zoubkování 11½.

Popperova známka byla vytištěna v načervenalé barvě (*Michel praví karmínová*). Jak jsem zjistil, jedná se rovněž o barvu karmínovou zabarvenou do hněda. Od doby jejího vzniku bylo jistě vyrobeno značné množství nejrůznějších falzifikátů, pravděpodobně jde někdy také novotisky. O těch se v jižní Americe však nepíše. Ze své zkušenosti usuzuji, že ta nejhorší a nejubožejší forma tisku známky by mohla být ta pravá. Na tehdejší dobu a zvláště na jižní Ameriku je pak podezřelé jakékoliv krásné a téměř dokonalé zoubkování. K všeobecnému posouzení jsem na předchozí straně připravil několik internetových ukázek.

Patrně jediný známý dopis s razítkem pošty San Sebastian, který byl slušně dofrankován známkami Argentiny a bude asi jistě pravý. Cena dopisu by mohla dosáhnout podle Michla až 10 000 Michel-Euro. Jinak oceňuje katalog Michel jednu svěží známku (o lepu se zde nepíše) až na 60 €, použitou známku cení až na 250 €. Ceny jsou to skoro fantastické. Většina dochovaných známek je samozřejmě nepoužitá.

Z internetových podkladů připravil Antonín Boháček

Polární výzkum na poštovních známkách Rumunska

Pro doplnění článku o rumunském dobrodruhu J. Popperovi přikládám celou sérii známek, vydanou v roce 1986 a představující dlouhodobou historii rumunského polárního výzkumu.